

EN:n NÄNNOESVOETEULMIEH

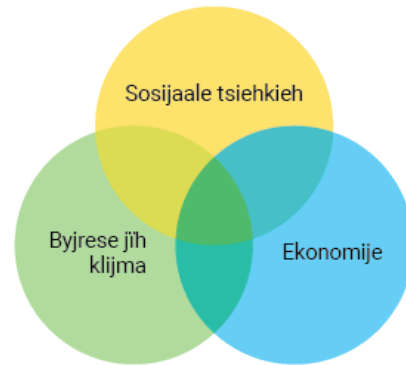
EN:n nænnoesvoeteulmieh leah veartenen ektie barkoesoejkesje giefiesvoetem nâhkehtidh, joekehtsvoeti vööste gæmhpodh jih kljijmajarkelimmieh tjöödtjestidh ävtelen 2030.

Nænnoes evtiedimmie j̄ih EN:n nænnoesvoeteulmieh

Nænnoes evtiedimmie lea daaletji almetji daerpiesvoeth vaarjelidh bieleden b̄ætijen aejkien boelvi nuepieh eerjedh sijjen daerpiesvoeth åadtjodh. Nænnoesvoeteulmieh doh golme dimensjovnh nænnoes evtiedimmesne reflekteerieh: klijma j̄ih byjrese, ekonomije j̄ih sosijaale tsiehkieh.

EN:n nænnoesvoeteulmieh 17 ulmieh j̄ih 169 bielielmieh tjeekieh. Ulmieh edtjeh ektie veartenevijries otnjeginie årrodh laantide, jieliemasse j̄ih sivijle seabradahkide. Ulmieh demokraateles dorjesovvin raeriestimmiej tj̄irrh laantijste abpe veartenisnie j̄ih mahte lukhie millijovnh almetjh åadtjoejin sijjen mielem jiehtedh gihtjemegoerehtimmesne My World.

EN:n nænnoesvoeteulmiej logoh j̄ih ikonh gåarede veedtjedh sijjeste fn.no.

FN-sambandet

FN-sambandet lissiehtamme daajroen åvteste barkeminie EN:n j̄ih gaskenasjonaale gyhtjelassi b̄ijre Nöörjesne. Ulmiedåehkieh leah dovne skuvlevierhkie j̄ih medija j̄ih s̄iejhme almetjh. Mijjen ovrehte 30 barkijh mah barkeminie abpe laantesne, kontovrigujmie dejnie stööremes staarine.

Fulkh FN-sambandet sosijaale medijinie - @FNsambandet

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[Instagram](#)

[YouTube](#)

[Flickr](#)

Lohkh vielie EN:n j̄ih gaskenasjonaale gyhtjelassi b̄ijre sijjesne fn.no

1. Ulmie: Gaajhkesaarhts giefiesvoeth nãhkehtidh abpe veartenisnie

1.1) 2030 ávtelen abpe ekstreme giefiesvoetem nãhkehtidh

1.2) 2030 ávtelen jìh nasjonaale definisjovni mietie, lãhkoem ålmijste, nyjsenæjjijste jìh maanijste gaajhkine aaltarinie mah giefiesvoetesne jielieminie unnemes bieliem unniedidh.

1.3) Nasjonaale sjiehtedamme sosijaale tryjjesvoeteöörnegh jìh rãajvarimmieh gaajhkesidie sjiehtesjidh, unnemesstandaardigujmie, jìh 2030 ávtelen joekoen gellie öörnegh jìh rãajvarimmieh giefies jìh præåsehke almetjidie

1.4) Ávtelen 2030 hoksedh gaajhkh ålmah jìh gujnh, joekoen giefies jìh præåsehke almetjh, seamma reaktam ekonomeles vierhtide jìh baahsemem utnieh vihkeles dienesjidie, jãartam jìh jeatjah sãarhts eekh eekedh jìh giehtjedidh, jìh aarpan, eatnemevierhtide, orre teknologijese jìh finansijelle dienesjidie, aaj mikrofinansieereme.

1.5) 2030 ávtelen giefies almetji jìh præåsehke almetji vuastalimmiefaamoem nãnnoestidh, guktie dah eah dan tjarke baajnehtamme sjidh jìh eah leah dan sããjrehke ekstreme klijmaheannadimmiej gaavhtan jìh jeatjah ekonomeles, sosijaale baajnehtimmieh jìh katastrofh byjresisnie.

1.a) Tjarke mobiliseeremem vierhtijste hoksedh ovmesse gaaltijijstie, gaskem jeatjah lissiehtamme evtiedimmielaavenjostoen tjìrrh, juktie evtiedimmielaantide, joekoen dah mah eah dan gãhkese bãateme evtiedimmesne, nuekie jìh daajroes vierhtieh vedtedh programmh jìh politihkem tjìrrehtidh juktie gaajhkesaarhts giefiesvoeth nãhkehtidh.

1.b) Hijven politihkeles mierievierhkieh tseegkedh nasjonaale, regijonaale jìh gaskenasjonaale daltesisnie dej evtiedimmiestrategiji mietie mah leah gaagnine dejtie giefies almetjidie jìh tjoeleperspektijvem gorredieh, dejnie aajkojne skããrvehh rãajvarimmie lissiehtidh mah giefiesvoetem nãhkehtieh.

2. Ulmie: Nielkiem nãhkehtidh, beapmoejearsoesvoetem jìh beapmoevoetem bueriedidh jìh nãennoes laanteburriem eevtjedh

2.1) 2030 ávtelen nielkiem nãhkehtidh jìh hoksedh gaajhkh almetjh, joekoen giefies almetjh jìh almetjh geerve tsiehkine, aaj sliedtjetjh, nuekie, jearsoe jìh aejlies beapmoem utnieh abpe jaepiem

2.2) 2030 ávtelen gaajhkesáarhts báajhtoeh beapmoevoetem nãhkehtidh, jìh 2025 ávtelen doh gaskenasjonaale ulmieh jaksedh mej bijre seamadamme mah leah sjìdtemehöoptemen jìh snjáápedimmien bijre maanaj luvnie vuelelen vjìhte jaepien báeries, jìh noere njejti, nãajsan gujni, njammehtæjjah gujni jìh báarasábpoe almetji beapmoevoetedaerpiesvoeth gorredidh

2.3) 2030 ávtelen smaaveskaala beapmoeprodusenti produktiviteetem jìh sijebeaalhkah guektiengiërth dan stoerre darjodh joekoen gujnide, aalkoeáálmegidie, fuelhkide, gætiekreekejuhtjealmetjidie jìh göölijidie, gaskem jeatjah jearsoe jìh seamma baahstemen tjìrrh jáartese, jeatjah produksjovnevierhtide jìh barkoevierhtide, daajrose, finansijelle dienesjidie, maarkedidie jìh nuepieh aarvoesjugniedæmman jìh barkose laanteburrien álkolen.

2.4) 2030 ávtelen hoksedh nãennoes systeemh beapmoeproduksjovnse gáávnese, jìh tjarke vuekieh sjiehtesjidh mah lissiehtamme produktiviteetem jìh produksjovnem vedtieh, mah viehkiehtieh ekosysteemide tjáadtjoehtidh mah sjiehtedimmiem klíjmajarkelimide, ekstreemeveearaldasse, gajhkadahkese, dulvese jìh jeatjah katastrofide bueriedieh, jìh mah ánnetji ánnetji areaali jìh jáartan kvaliteetem bueriedieh.

2.5) 2020 ávtelen dam genetiikkeles gellievoetem tjáadtjoehtidh vetsmijste, gætienkreekijste jìh villes aarhtijste, gaskem jeatjah nasjonaale, regijonaale jìh gaskenasjonaale ræjhkoes vetsmie- jìh sjædtoeváarhkoej tjìrrh, jìh baahstsemem eevtjedh akten riektes jìh seammavyörtegs joekedæmman dejstie aevhkijste mejtie áádtje átnoen tjìrrh gen-vierhtijste jìh aerpievuekien daajroste, gaskenasjonaale siemesvoeten mietie.

2.a) Gaskem jeatjah buerebe gaskenasjonaale laavenjostoen tjìrrh skáárvemidie infrastruktuvresne lissiehtidh voenine, dotkemisnie jìh bñhkedimmiedienesjinie laanteburrien sisnjelen, teknologijeevtiedimmesne jìh sjædtoej jìh gætienkreeki gen-baanghkine, dejnie aajkojne produksjovnekapasiteetem laanteburresne bueriedidh evtiedimmielaantine, joekoen dejnie laantine mah eah leah dan gáhkese báateme evtiedimmesne

2.b) Doha-latjkoen mandaaten mietie ásesiestimmierestriksjovnh jìh botnjemh veartenen laanteburriemaarkedinie staeriedidh jìh heerredidh, gaskem jeatjah akten parallele nãhkehtimmiem tjìrrh gaajhkesáarhts eksportesubsidijistie laanteburrievaarojne jìh gaajhkh eksporteráajvarimmine seammalaakan effektine.

2.c) Råajvarimmieh nænnoestidh juktie hoksedh beapmoevaaroj navradahke – jïh derivaatemaarkedh hijvenlaakan juhtieminië, jïh varke bahtsemasse maarkedebievniemasse sjiehteladtedh, gaskem jeatjah beapmoevåarhkoj bijre, juktie ekstreme beapmoëåasah gaertjiedidh

3. Ulmie: Hijven healsoem gorredidh jÏh jieledekvaliteetem gaajhkesidie eevtjedh, saacht man båeries lea

3.1) 2030 åvtelen lårkoem gaajhkijste tjidttijste giehpiedidh mah baersieldimmesne jaemieh veartenisnie vuelelen 70 raajan fierhten 100 000 jielije reakasovveme maanese

3.2) 2030 åvtelen jaemedefåantoeh nårkehtidh mejtie maahta heerredidh aadtjen reakasovveme maanaj jÏh maanaj luvnie nuerebe goh vijhte jaepieh, aktine ektie ulmine gaajhkide laantide jaemedefåantoeh giehpiedidh aadtjen reakasovveme maanaj luvnie, jeenjemes 12 fierhten 1000 jielijereakadamme maanese jÏh jeenjemes 25 fierhten 1000 jielije aadtjenreakadamme maanaj luvnie vuelelen 5 jaepien båeries

3.3) 2030 åvtelen skiemtjelasside aids, gåbloegossehtahke, malaria jÏh ij dan åehpies tropiske skiemtjelassh tjöödttjestidh, jÏh hepatihtem, skiemtjelassh mah leah tjaetsien gaavhtan jÏh jeatjah suetieskiemtjelassh nårkehtidh

3.4) 2030 åvtelen lårkoem dejstie maanijste mah fer aareh reakasuvvieh ij-suetieskiemtjelassi gaavhtan gåalmahtassese giehpiedidh hööptemen jÏh båehtjierdimmien tjÏrrh, jÏh mentaale healsoem jÏh jieledekvaliteetem eevtjedh

3.5) Hööptemen jÏh båehtjierdimmiem ruvsemehtieåtnoste nænnoestidh, gaskem jeatjah båajhtoeh åtnoe narkotihkeste jÏh alkohovleste

3.6) 2020 åvtelen bieliem unniedidh dejstie mah valkeseovlahkoej gaavhtan jaemieh jÏh haeviem åadtjoeh.

3.7) 2030 åvtelen siejhme baachtsemem hoksedh dienesjidie mah leah seksuelle jÏh reproduktijve healsoen bijre, aaj fuelhkiesoejkesjimmie jÏh bievnesh jÏh lierehtimmie mah disse govlesuvvieh, jÏh hoksedh reproduktijve healsoe meatan vaaltasåvva nasjonaale strategiji jÏh programmi sijse.

3.8) Siejhme baachtsemem jaksedh healsoediensijstie, aaj öörnegh mah ekonomeles konsekvensi vööste vaarjelieh, jÏh siejhme baachtsemem vihkeles jÏh hijven healsoediensjidie jÏh jearsoe, eensj jÏh daerpies daalhkesidie jÏh vaksijnide hijven kvaliteeteste jÏh liehties åasan åvteste

3.9) 2030 åvtelen lårkoem tjarke giehpiedidh dejstie mah vaarege kjemikaliji jÏh dearjoedehteme elmien, tjaetsien jÏh jåartan gaavhtan jaemieh,

3.a) TjÏrrehtimmiem Veartenen healsoeorganisasjovnen mieriekonvensjovneste nænnoestidh hööptemen bijre dågkaskaarijste gaajhkine laantine

3.b) Dotkemem jÏh evtiedimmiem dårjoehtidh vaksijnijste jÏh daalhkesijstie suetieskiemtjelassi jÏh ij-suetieskiemtjelassi vööste mah uvtemes evtiedimmielaanth

baajnehtieh, bahtsemem hoksedh daerpies daalhkesidie jñh vaksijnide liehties åasan åvteste, Doha-latjkoen mietie TRIPS-latjkoen jñh almetjehealsoen bijre, mah evtiedimmielaanti reaktam vihtiestieh njoelkedasside ellieslaakan nuhtjedh, mah leah nuepien bijre almetjehealsoem vaarjelidh jñh joekoen daalhkesh hoksedh gaajhkesidie, åesiestimmielatjkosne immaterijelle reaktaj bijre

3.c) Lissiehtamme finansieeremem åadtjodh healsoediensjijstie jñh dåårrehtimmeste, evtiedimmeste jñh lierehtimmeste healsoebarkijijstie evtiedimmielaantine, joekoen dejnie unnemes evtiedimmielaantine jñh smaave evtiedimmiesåålestaatine, jñh barkedh ihke dagkerh barkijh jåerhkieh laantine årrodh.

3.d) Kapasiteetem gaajhkine laantine nænnoestidh, joekoen evtiedimmielaantine, aareh bieljelmien, vaahragiehpiedimmien jñh gietedimmien bijre nasjonaale jñh veartenevijries healsoevaahrijste.

4. Ulmie: Feerhmeles, riektes jñ hijven ööhpehtimmiem hoksedh jñ nuepieh lierehtæmman gaajhkesidie eevtjedh mij abpe jiele dem ryöhkoe

4.1) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkh niejth jñ baernieh namhtah jñ seammavyörtegs maadthskuvlem jñ jaarhkelierehtimmiem illieh jolle kvaliteeteste mij maahtha sjyöhtehke jñ tjielke lieremenåhtoem dejtie vedtedh

4.2) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkh niejth jñ baernieh nuepieh utnieh hijven aareh evtiedæmman jñ hoksese, jñ baahsemem aarhskuvlese åadtjoeh, guktie dah leah ryöjreldihkie maadthskuvlesne aelkedh

4.3) 2030 åvtelen hoksedh nyjsenæjjah jñ ålmah seamma nuepieh hijven teknikheles jñ barkoefaageles lierehtæmman jñ jollebe ööhpehtæmman utnieh, aaj universiteeteööhpehtimmiem, akten liehties åasan åvteste

4.4) 2030 åvtelen tjarke lissiehtimmiem åadtjodh noeri jñ geerve almetji luvnie mah maahtoem utnieh, gaskem jeatjah teknikheles faagine jñ barkoefaagine, mah leah sjyöhtehke fasseldimmesne, eensi barkose jñ entreprenørskapese.

4.5) 2030 åvtelen tjoelejoeketsh ööhpehtimmesne jñ lierehtimmesne nåhkehtidh jñ seamma baahsemem hoksedh gaajhkide daltesidie ööhpehtimmien jñ barkoefaageles lierehtimmien sisnjeli præåsehke dåehkide, aaj almetjh giehpiedamme funksjovnemaahtojne, aalkoealmetjh jñ maanah præåsehke tsiehkine

4.6) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkh noerh jñ storre låhkoe geerve almetjijstie, dovne nyjsenæjjah jñ ålmah, lierieh lohkedh, tjæledh jñ ryöknedh

4.7) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkh learohkh jñ studeenth dam maahtoem vejtiestieh mij lea daerpies nænnoes evtiedimmiem eevtjedh, gaskem jeatjah ööhpehtimmien tjïrrh nænnoes evtiedimmesne jñ jieledevuekesne, almetjereaktah, mïrrestalleme, eevtjeme raeffie- jñ ij-vædtsoehvoetekultuvreste, veartenevijries årromevoete jñ aarvoebïejeme kulturelle gellievoeteste jñ kultuvren dåarjoe nænnoes evtiedæmman

4.a) Ööhpehtimmiefaalenassh tseegkedh jñ orrestehtedh mah lea maanavietsesles, jñ mah tjoelejoeketsh jñ almetjh giehpiedamme funksjovnemaahtojne krööhkestieh, jñ jearsoe, ij-vædtsoeh, feerhmeles jñ radtjoes lieremebyjresh gaajhkesidie huksieh

4.b) 2020 åvtelen tjarke lissiehtimmiem jaksedh veartenevijries låhkosne stipendijste mah gååvnesieh studeentide evtiedimmielaantijste, joekoen doh unnemes evtiedamme laantijste, smaave evtiedimmiesåålestaatijste jñ afrikaanen laantijste, juktie dejtie nuepieh vedtedh jollebe ööhpehtæmman, gaskem jeatjah barkoefaageles lierehtimmiem jñ programmh biëvnese- jñ gaskesadtemeteknologijese, teknikke, insjenöörefaage jñ vitenskape, dovne jeatjah evtiedimmielaantine jñ laantine mah lea jïjtjemse evtiedamme.

4.c) 2030 ávtelen tjarke lissiehtimmiem áadtjodh maehteles lohkehtæjjijste, gaskem jeatjah gaskenasjonaale laavenjostoen tjírrh lohkehtæjjaööhpehtimmien bijre evtiedimmielaantine, joekoen dejnie unnemes evtiedamme laantine jìh smaave evtiedimmiesåålestaatine.

5. Ulmie: Mirrestallemem jaksedh jñh ñiehti jñh gujni sijjiem seabradahkesne nænnoestidh

- 5.1) Gaajhkesaarhts sierredimmieh ñiehtijste jñh gujnieste abpe veartenisnie nãhkehtidh.
- 5.2) Gaajhkesaarhts vædtsoesvoeth nãhkehtidh gaajhki ñiehti jñh gujni vööste dovne byögkeles jñh privaate suerkesne, aaj almetjeåesiestimmie, seksuelle nuhteme jñh jeatjhsaarhts nuhteme
- 5.3) Gaajhkh eerjije dahkoeh nãhkehtidh, goh maanapruvreme, aareh pruvreme jñh noerhkemepruvreme, jñh tjoeleirhkelimmie
- 5.4) Jããhkesjidh jñh aarvoem biejedh hokse- jñh gãetiebarkose man åvteste ij maaksoem åadtjoeh byögkeles dienesji, infrastruktuvren jñh sosijaalepolitihken tjirr, jñh juekeme diedtem gãetieguntasne jñh fuelhkesne eevtjedh, dan mietie mij fiereguhtene laantesne sjeahta
- 5.5) Hoksedh gujnh ellieslaakan jñh tjjelkelaakan åadtjoeh meatan årrodh jñh seamma nuepieh utnieh njueniehkisnie årrodh barkosne gaajhkine daltesinie gusnie sjæysjalimmieh vaaltasuvvieh, politihkesne, ekonomeles jñh byögkeles jieliedisnie
- 5.6) Baahtsemem hoksedh hijven seksuelle jñh reproduktijve healsose jñh reproduktijve reaktide gaajhkesidie, dahkoeprogrammen mietie gaskenasjonaale konferanseste årroji jñh evtiedimmien bijre, dahkoesoejkesjen mietie Beijingeste jñh galhkuvetjaatsegi mietie fiereguhten vaaksjomekonferanseste
- 5.a) Reformigujmie ñierhkedh juktie gujnide seamma reaktah ekonomeles vierhtide vedtedh, nuepie jãartam jñh jeatjah sãarhts eekh eekedh jñh gïehtjedidh jñh baahtsemem utnieh finansijelle dienesjidie, aarpan jñh eatnemevierhtide, nasjonaale laaki mietie
- 5.b) Åtnoem sjyõhtehe tekonologijeste nænnoestidh, joekoen bievnese- jñh kommunikasjovneteknologije, juktie gujni sijjiem seabradahkesne nænnoestidh
- 5.c) Hijven politihkem nænnoestidh jñh tjirrehtidh jñh laakh nænnoestidh mejtie gãarede tjirrehtidh juktie mirrestallemem eevtjedh, jñh ñiehti jñh gujni sijjiem gaajhkine daltesinie seabradahkesne nænnoestidh

6. Ulmie: Nænnoes tjaetsiereeremem jÏh bahtsemem hoksedh tjaatsan jÏh hijven sanitææretsiehkide gaajhkesidie

- 6.1) 2030 ávtelen hoksedh seammavyörtogs bahtseme jearsoe jovkemestjaatsan gáávnese gaajhkesidie akten liehties áasan ávteste
- 6.2) 2030 ávtelen bahtsemem hoksedh nuekie jÏh seammavyörtogs sanitæære-, hygijeene- jÏh onnegáetietsiehkide gáávnese gaajhkesidie, joekoen niejti jÏh gujni daerpiesvoeth jÏh almetji daerpiesvoeth práásehke tsiehkine
- 6.3) 2030 ávtelen buerebe tjaetsiekvaliteetem hoksedh viehkine dearjoedehtemem giehpiedidh, slaavvoebaelhkiestimmiem náhkehtidh jÏh dan jÏjnje gáarede luejhtemem vaarege tjemikalijjstie jÏh materijelleste gaertjedidh, såelsietjaetsiem unniedidh jÏh orrestamme átnoem jÏh jarkelamme átnoem tjarke lissiehtidh veartenisnie
- 6.4) 2030 ávtelen nuhtemem tjaetseste gaajhkine suerkine bueriedidh jÏh nænnoes átnoem jÏh bahtsemem fiersketjaetseste hoksedh juktie tjaetsievaanojne viehkiehtidh jÏh tjarke lähkoem almetjijstie giehpiedidh mah tjaetsievaanoem dáájroeh
- 6.5) 2030 ávtelen integreereme reeremem tjaetsievierhtijste gaajhkine daltesinie sjiehtesjidh, gaskem jeatjah laavenjostoem tjÏrrh laanteraastaj rastah desnie gusnie sjyöhtehke
- 6.6) 2020 ávtelen ekosysteemh tjaetsine vaarjelidh jÏh orresistie tseegkedh, aaj vaerieh, skáajjh, aajeske dajvh, jeanoeh, bierjesáarhth mah tjaetsiem tjeekieh jÏh jaevrieh
- 6.a) 2030 ávtelen gaskenasjonaale laavenjostoem jÏh dáarjoem vijriedidh juktie barkoefaamoem evtiedimmielaantine tseegkedh giehtelimmiej jÏh programmi sisnjeli mah leah viedteldihkie tjaetsie- jÏh sanitææretsiehkide, gaskem jeatjah teknologije tjaetsietjöonghkemasse, saelhtiem tjaetseste sierredidh, radtjoes átnoe tjaetsievierhtijste, gïetedimmie såelsietjaetseste, orresistie átnoe jÏh jarkelamme átnoe
- 6.b) Voenges seabradahki meatanárrmem dáarjodh jÏh nænnoestidh juktie reeremem tjaetsie- jÏh sanitææretsiehkijste bueriedidh

7. Ulmie: Baahsemem hoksedh jaahkods, nænnoes jìh daajbaaletje energijese akten liehties àasan àvteste

7.1) 2030 àvtelen sìejhme baahsemem hoksedh jaahkods jìh daajbaaletje energijedienesjidie akten liehties àasan àvteste

7.2) 2030 àvtelen làhkoem orrestimmeles energijeste veartenen tjàenghkies energijeàtnosne tjarke lissiehtidh

7.3) 2030 àvtelen veartenen bueriedimmie energijeeffektiviteeteste edtja guektiengierth dan varke juhtedh

7.a) 2030 àvtelen dam gaskenasjonaale laavenjostoem nænnoestidh juktie baahsemem dotkemasse jìh teknologijese aelhkebe darjodh suerkesne raajnes energije, aaj orrestimmeles energije, energiejeffektiviseereme jìh geerve jìh reejnebe teknologije fossijle bàeltiemasse, jìh skààrvemh eevtjedh energijeinfrastruktuvresne jìh teknologjesne raajnes energijese

7.b) 2030 àvtelen infrastruktuvrem vijriedidh jìh teknologijem orrestehedh juktie daajbaaletje jìh nænnoes energijedienesjh faalehtidh gaajhkide àrroejidie evtiedimmielaantine, joekoen dejnie unnemes evtiedamme laantine, smaave evtiedimmiesàalestaath jìh evtiedimmielaanth bielemen nearoegaedtie, fiereguhten laanten dàarjoeprogrammen mietie

8. Ulmie: Ihkuve, feerhmeles jÏh nænnoes ekonomeles evtiedimmiem, ellies fasseldimmiem jÏh eensi barkoem eevtjedh gaajhkesidie

8.1) Ekonomeles evtiedimmiem fierhten årroejasse tjåadtjoehtidh mij leah fierhten laanten tsiehkij mietie, jÏh joekoen evtiedimmie bruttonasjonaaleproduktesne unnemes 7 prosent fierhten jaepien dejnie unnemes evtiedamme laantine.

8.2) Ekonomeles produktiviteetem lissiehtidh diversifiseeremen, teknologeles mietimoeren jÏh innovasjovnen tjÏrrh, gaskem jeatjah leavlojne dejtie suerkide mah dienestem vedtieh jÏh leah barkoeintensijve

8.3) Politihkem eevtjedh mij evtiedimmien vöoste stuvresåvva, mij produktijve darjomh dårjohte, eensi barkoesijjeh tseegkieh, entreprenöoreskapem, kreativiteetem jÏh innovasjovnem dårjohte jÏh formaliseeremem jÏh evtiedimmiem skreejrehte gaajh smaave, smaave jÏh gaskestoerre sieltine, gaskem jeatjah dejtie baahsemem vedtedh finansijelle dienesjidie

8.4) Dovne 2030 ånnetji ånnetji nuhtemem veartenevijries vierhtijste bueriedidh åtnoen jÏh produksjovnen sisnjelen, jÏh barkedh ektiedimmiem nånkehtidh ekonomeles evtiedimmien jÏh byjreseerjemi gaskem, mij lea dan lukkiejaepien dahkoeprogrammen mietie nænnoes åtnoen jÏh produksjovnen bijre, gusnie doh evtiedamme laanth åvtene vaedtsieh.

8.5) 2030 åvtelen ellies jÏh produktijve fasseldimmiem jÏh eensi barkoem jaksedh gaajhkide nyjsenæjjide jÏh ålmide, aaj noerh jÏh almetjh giehpiedamme funksjovnamaahojne, jÏh seamma baalhkam åadtjodh seamma barkoen åvteste

8.6) 2020 åvtelen lårkoem noerijste tjarke giehpiedidh mah eah leah barkosne, ööhpehtimmesne jallh lierehtimmesne

8.7) Varke jÏh radtjoes råajvarimmiejgumie nierhkedh juktie noerhkembarkoem nånkehtidh, daajbaaletje slaavebarkoem jÏh almetjeåesiestimmiem nånkehtidh jÏh hoksedh doh vierremes maanabarkoevuekieh - aaj dårrehtimmie jÏh åtnoe maanadåaranieriste – nyöjhkesuvvieh jÏh nånkesuvvieh, jÏh 2025 åvtelen gaajhkesårhts maanabarkoeh nånkehtidh

8.8) Barkijereaktah vaarjelidh jÏh jearsoe barkoebyjresem gaajhkide barkijidie eevtjedh, aaj barkoesijsevaanterdæjjah jÏh joekoen nyjsenæjjah mah sijse vaanterdieh, jÏh barkijh mah leah ov-seekere barkoetsiehkesne

8.9) 2030 åvtelen politihkem evtiedidh jÏh aelkedh juktie nænnoes turistejielemem eevtjedh mij barkoesijjeh sjugnede jÏh voenges kultuvrem jÏh voenges dorjesh eevtjeh

8.10) Nasjonaale finanseinstitusjovni faamoem vijriedidh jñh átnoem baanghke- jñh tjirkemedienesjijstie jñh finansijelle dienesjijstie gaajhkesidie skreejrehtidh

8.a) «Aid for Trade»-åsesiestimmiedårjoem evtiedimmielaantide lissiehtidh, joekoen dejtie unnemes evtiedamme laantide, gaskem jeatjah dan nænnoestamme, integreereme mierievierhkien tjñrrh åsesiestimmiefaaageles däärjose dejtie unnemes evtiedamme laantide (EIF)

8.b) 2020 åvtelen veartenevijries strategijem evtiedidh jñh aelkedh fasseldimmien gaavhtan noerijste jñh «The Global Jobs Pact» (veartenevijries barkoelatjkoe) sjiehtesjidh, maam Gaskenasjonaale barkoeorganisasjovnesne (ILO) evtiedamme.

9. Ulmie: Nænnoes infrastruktuvrem tseegkedh jĳh feerhmeles jĳh nænnoes industrialiseeremem jĳh innovasjovnem eevtjedh

9.1) Jaahkods jĳh nænnoes infrastruktuvrem jolle kvaliteeteste evtiedidh, aaj regijonaale jĳh raastendåaresth infrastruktuvre, juktie ekonomeles evtiedimmiem jĳh jieledekvaliteetem d aarjoehtidh leavlojne liehties  asan  vteste jĳh seammavy rtegs baahrtsemasse gaajhkesidie

9.2) Inkludeereden jĳh n ennoes industrialiseeremem jĳh jielemeevtiedimmiem eevtjedh, jĳh 2030  vtelen industrijen l ahkoem fasseldimmeste jĳh bruttonasjonaaleproduktem tjarke lissiehtidh, tsiehkies mietie fiereguhtene laantesne, jĳh industrijen l ahkoem fasseldimmeste jĳh bruttonasjonaaleproduktem dejnie unnemes evtiedamme laantine guektiengi erth dan stoerre darjodh.

9.3) Baahtsemem finansijelle d enesjidie lissiehtidh, aaj liehties kredihte, smaave industrijesieltide jĳh jeatjah sieltide, joekoen evtiedimmielaantine, jĳh daej sielti posisjovnem n ennoestidh jĳh dejtie arvoesvaalhtesidie jĳh maarkedidie integreeredh

9.4) 2030  vtelen infrastruktuvrem orrestehtedh jĳh jielemem jeatjahtehtedh guktie d ihte vielie monnehke sj edta, viehkine radtjoes bpoe vierhtie tnoste, jĳh vielie  tnoe raajnes jĳh byjresevietseles teknologijehammoejgumie jĳh industrijeprossigumie, gusnie gaajhkh laanth aktem barkoem darjoeh j jtsh maahtoem jĳh kapasiteeten mietie

9.5) Vitenskapeles dotkemem n ennoestidh jĳh teknologijem jielemesuerkine gaajhkine laantine orrestehtedh, joekoen evtiedimmielaantine, gaskem jeatjah –  vtelen 2030 – innovasjovnese skreejrehtidh, l ahkoem barkijijstie lissiehtidh (fierhten millijovne  rroejasse) dotkeme- jĳh evtiedimmiegi ehtelimmien sisnjelen, jĳh d aarjojde by gkeles jĳh privaate dotkemasse jĳh evtied emman tjarke lissiehtidh.

9.a) N ennoes evtied emman infrastruktuvreste sjiehteladtedh evtiedimmielaantine viehkine dam finansijelle, teknologeles jĳh faageles daajroem lissiehtidh afrikaanen laantide, doh unnemes evtiedamme laantide, evtiedimmielaantide bielemen mearoegaedtie jĳh smaave evtiedimmies  lestaatide

9.b) Nasjonaale evtiedimmiem teknologijeste, dotkemistie jĳh innovasjovneste evtiedimmielaantine d aarjoehtidh, gaskem jeatjah politihkeles mierieeaktoeh hoksedh mah gellievoetem jieliemisnie eevtjies jĳh  esiestimmievaarojde vielieaarvoem vedtieh

9.c) Baahtsemem b evnese- jĳh gaskesadtemetknologijese tjarke lissiehtidh jĳh barkedh ihke doh unnemes evtiedamme laanth siejhme jĳh liehties baahtsemem gaskevearman  adtjoeh  vtelen 2020

10. Ulmie: Joekehtsvoeth laantine jñh laanti gaskem giehpiedidh

10.1) 2030 ávtelen aktem ánneti ánneti jñh ihkuve baalhkalissiehtimmiem áadtjodh dejtie 40 prosenth giebiesommes almetjidie gaajhkijste árroeijstie, mij lea verkebe goh nasjonaale gaskemedtien baalhkalissiehtimmie

10.2) 2030 ávtelen faamoem vihtiestidh jñh sosijaale, ekonomeles jñh politihkeles feerhmemem gaajhkijste eevtjedh, mij ij leah jearohke aaltaristie, tjoeleste, funksjovnamahtoste, naeleste, etnisiteeteste, nasjonaale maadtoste, religijovneste jallh ekonomeles jallh jeatjah statusistie.

10.3) Seamma nuepieh hoksedh jñh joekehtsh jieledetsiehkine giehpiedidh, gaskem jeatjah sierredihks laakh, politihkem jñh praksisem nãhkehtidh, jñh laakevedtemem, politihkem jñh ráajvarimmieh eevtjedh mah leah sjiehteles daam ulmiem jaksedh.

10.4) Politihkem nænnoestidh, joekoen skaehtiej jñh lijkiemaaksoej, baalhkan jñh sosijaalehoksen bijre, dejnie aajkojne aktem ánneti ánneti jaabnedimmiem joekehtsijstie áadtjodh

10.5) Reguleeremem jñh vaaksjomem bueriedidh veartenevijries finansemaarkedijstie jñh finansinstitusjovnijste, jñh tjirrehtimmiem njoelkedassijste nænnoestidh

10.6) Hoksedh evtiedimmielaanth buerebe meatan sjidtieh jñh áadtjoeh vielie meatan árrodh nænnoestidh sjæjsjalimmieprosessine veartenevijries finansinstitusjovnine, guktie institusjovnh buerebelaakan juhtieh jñh vielie jaahkods sjidtieh jñh diedtem vaeltieh jñh vielie legitijme sjidtieh.

10.7) Migrasjovnese jñh mobiliteetese sjiehteladtedh öörneldihkie, jearsoe, reguleereme jñh eensi hammojne, gaskem jeatjah soejkesjamme jñh hijven reeresovveme migrasjovnepolitihkem tjirrehtidh

10.a) Prinsihpem sjiregietedimmien bijre jñh joekehtahteme gietedimmien bijre evtiedimmielaantijste, joekoen doh unnemes evtiedamme laantijste, latjkoej mietie mah leah Veartenen ásesiestimmieorganisasjovnine dorjesovveme

10.b) Byögkeles evtiedimmiedáarjose jñh kapitaalegalkemasse skreejrehtidh, gaskem jeatjah ryöktesth álkoelaanten skáárvemh, dejtie staatide gusnie daerpiesvoete stööremes, joekoen doh unnemes evtiedamme laanth, afrikaanen laanth, smaave evtiedimmiesáálestaath jñh evtiedimmielaanth bielesen mearoegaedtie, laanti jijtsh soejkesji jñh programmi mietie.

10.c) 2030 ávtelen transaksjovnegebyrh giehpiedidh vuelelen 3 procenti raajan viehkine beetnegesertiestimmijste migraantijste hiejmelaantese, jñh sertiestimmieöörnegh gebyrigujmie nãhkehtidh mah leah bijjelen 5 prosenth

11 Ulmie: Joekehtsvoeth laantine jÏh laanti gaskem giehpietidh

11.1) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkh bahtsemem eensi jÏh jearsoe gåetide jÏh vihkeles dienesjidie utnieh akten liehties åasan åvteste, jÏh tsiehkide slummedajvine bueriedidh

11.2) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkesh bahtsemem utnieh jearsoe, gaavnoes jÏh nænnoes foeresjimmiesysteemide akten liehties åasan åvteste jÏh jearsoesvoetem geajnojne bueriedidh, joekoen ektieskovhtese sjiehteladtedh jÏh joekoen daerpiesvoetide almetjidie præåsehke tsiehkine, nyjsenæjjah, maanah, almetjh giehpiedamme funksjovnemaahojne jÏh båarasåbpoe almetjh.

11.3) 2030 åvtelen feerhmeles jÏh nænnoes urbaniseeremem nænnoestidh mij nuepiem gaajhkesidie vadta meatan årrodh, lea feerhmeles, jÏh nænnoes seabradahkesoejkesjimmiem jÏh reeremem vadta gaajhkine laantine

11.4) Barkoem nænnoestidh veartenen kultuvre- jÏh eatnemeaerpiem vaarjelidh jÏh gorredidh

11.5) 2030 åvtelen tjarke giehpiedimmiem jaemedelåhkoen jÏh låhkoem almetjiistie åadtjodh mah katastrofh dååjroeh, aaj katastrofh tjaetsine, jÏh tjarkelaakan doh ryöktesth ekonomeles teehpemh veartenen tjåenghkies bruttonasjonaaleproduktesne unniedidh dagkerh katastrofi gaavhtan, juktie joekoen giefiles almetjh jÏh almetjh præåsehke tsiehkine vaarjelidh.

11.6) 2030 åvtelen staari jÏh voenges seabradahki negatijve baajnehtimmiem byjresasse giehpietidh (mööleme fierhten årroejasse), joekoen leavlojne elmiiekvaliteetese jÏh slaavvoegietedæmman byögkeles jallh privaate öörnegi gaavhtan

11.7) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkesh dovnes, joekoen nyjsenæjjah jÏh maanah, båarasåbpoe almetjh jÏh almetjh giehpiedamme funksjovnemaahojne, bahtsemem utnieh jearsoe, feerhmeles jÏh gaavnoes kruana dajvide jÏh byögkeles tjiehtjelidie.

11.a) Positijve ekonomeles, sosijaale jÏh byjresen bijre ektiedimmieh dåarjoehtidh staaredajvi, byjreski jÏh bårode bigkeme dajvi gaskem viehkine nasjonaale jÏh regijonaale soejkesjh nænnoestidh

11.b) 2020 åvtelen tjarke lissiehtimmiem staarijste jÏh voenges seabradahkijste mah integreereme politihkem nænnoestieh, jÏh soejkesjh tjirrehtieh dejnie aajkojne inkludeeredh, vierhtieåtnoem bueriedidh, klijmajarkelimmieh gaertjiedidh jÏh sjiehtedidh jÏh mahtedh katastrofh dåastodh jÏh gietedidh, jÏh lissine ellies systeemem vaahrastuvremasse jÏh katastrofegietedæmman gaajhkine daltesinie evtiedidh jÏh aelkedh, Sendai-mierievierhkien mietie katastroferiejriesvoetese jaepide 2015-2030.

11.c) Dejtie unnemes evtiedamme laantide viehkiehtidh nænnoes jÏh hijven gåetieh tseegkedh åtnoen tjirrh voenges iebnh nuhtjedh, gaskem jeatjah ekonomeles jÏh faageles viehkien tjirrh.

12. Ullmie: Nænnoes åtnoe- jĦ produksjovnemöönsterh hoksedh

12.1) Luhkiejaepien dahkoeprogrammem nænnoes åtnoen jĦ produksjovnen bijre tjirrehtidh gosse gaajhkh laanth leah meatan, men guktie doh evtiedamme laanth åvtene vaedtsieh, seamma tijjen goh krööhkeste evtiedimmielaanti evtiedimmiedaltesh jĦ nuepieh

12.2) 2030 åvtelen nænnoes reeremem jĦ radtjoes åtnoem eatnemevierhtijste åadtjodh

12.3) 2030 åvtelen fierhten årrojen beapmoebaatsatassh, dovne detaljesåesiestimmesne jĦ utniji gaskem, bieline unniedidh, jĦ baatsatassh produksjovne- jĦ fasseldimmiesvaalhtesisnie giehpiedidh, aaj baatsatassh riblemen mænngan.

12.4) 2020 åvtelen vielie byjresevietseles reeremem åadtjodh tjemikalijijstie jĦ gaajhke sårarhts slaavvojste abpe jieledesyklusen tjirrh, gaskenasjonaale nænnoestamme mierievierhkiej mietie, jĦ luejhtemem tjemikalijijstie jĦ slaavvojste alman, tjaatsan jĦ jåartan tjarke giehpiedidh juktie almetjehealsoen jĦ byjreseskaarrah bööremeslaakan gaertjiedidh

12.5) 2030 åvtelen slaavvoeveahkam tjarke giehpiedidh heerredimmien jĦ giehpiedimmien tjirrh, jĦ orresistie åtnoen jĦ jarkelamme åtnoen tjirrh iebnijste

12.6) Sielth skreejrehtidh, joekoen stoerre jĦ gellienasjonaale sielth, nænnoes vuekieh åtnose vaeltedh jĦ biëvnesh jĳtse nænnoesvoeten bijre sijjen reektemerutijni sijse integreeredh

12.7) Nænnoes öörnegh byögkeles skåårvemi bijre eevtjedh, mah leah fiereguhten laanten politihken jĦ prioriteeremi mietie.

12.8) 2030 åvtelen hoksedh gaajhkh almetjh abpe veartenisnie sjiehteles biëvnesh jĦ goerkesem utnieh nænnoes evtiedimmien bijre, jĦ jieledevuekiem utnieh mij lea eatnemen mietie

12.a) Evtiedimmielaantide dåarjoehtidh guktie dah nænnoestieh sijjen vitenskapeles jĦ teknikheles kapasiteetem nænnoesåbpoe åtnoe- jĦ produksjovnemöönsterh sjiehtesjidh

12.b) Vuekieh evtiedidh jĦ sjiehtesjidh juktie effektem nænnoes fealadasseste mööledh mij barkoesijjeh sjugniedieh jĦ voenges kultuvrem jĦ voenges dorjesh eevtjeh

12.c) Ov-effektijve subsidijh fossijle b eltemassese giehpiedidh viehkine maarkedebotnjemh b arhte vaetedh mah matjeldiehtieh fer jijnjem nuhtjedh, nasjonaale tsiehkij mietie, gaskem jeatjah skaehtieh j h lijkiemaaksoeh jeatjahtetedh j h eerjije subsidijh n hkehtidh desnie gusnie g  vnesieh, guktie byjresen konsekvensh v ajnoes sjidhtieh, j h seamma tijnen ellieslaakan evtiedimmielaanti sj ere daerpiesvoeth j h tsiehkiem kr  hkestidh, j h eventuelle negatijve konsekvensh dej evtied emman gaertjiedidh dan hijven g arede, j h naemhtie guktie dihte giefies almetjh j h voenges seabradahkh vaarjele

13. Ulmie: Dallatjinie maam akt darjodh juktie klijmajarkelimide jñh konsekvenside dejstie vuastalidh

13.1) Faamoem nænnoestidh vuastalidh jñh jñjtemse klijmavaahride jñh eatnemekatastrofide sjiehtedidh gaajhkine laantine.

13.2) Råajvarimmieh klijmarjarkelimiej vööste sjiehtesjidh politihkesne, strategijine jñh soejkesjimmesne nasjonaale daltesisnie

13.3) Nænnoestidh aktegsalmetji jñh institusjovni maahtoem vuastalidh, jñjtemse sjiehtedidh jñh konsekvenside klijmajarkelimijste giehpiedidh jñh dej maahtoem aareh bieljelidh, jñh daajroem jñh voerkelimmiem dan bijre nænnoestidh

13.a) Åeliedimmide tjirrehtidh mejtie doh evtiedamme laanth mah leah guejmieh EN:n mieriekonvensjovnesne klijmajarkelimiej bijre leah vaalteme, juktie ulmiem jaksedh ektesne 100 milliardh dollar fierhten jaepien skååffedh 2020 åvtelen gaajhkijste gaaltijjstie juktie evtiedimmielaanti daerpiesvoeth gaptjedh maereles klijmaråajvarimmieh sjiehtesjidh jñh dejtie ræhpaalaakan tjirrehtidh, jñh ellieslaakan Kruana klijmafoentem juhtiehtidh gosse foente dan varke gåarede kapitaalem åådtje

13.b) Mekanismh eevtjedh juktie maahtoem radtjoes klijmarelateereme soejkesjæmman jñh reeremasse nænnoestidh dejnie unnemes evtiedamme laantine jñh smaave evtiedimmiesåålestaatine, gaskem jeatjah leavlojne nyjsenæjjide, noeride jñh voenges jñh marginaale seabradahkide.

* Byjhkesjimmien mietie EN:n mieriekonvensjovne klijmajarkelimien bijre lea vihkielommes gaskenasjonaale jñh gaskestaateles forume rååresjimmide veartenevijries råajvarimmiej bijre klijmajarkelimiej vööste.

14: Ulmie: Mearoem jih mearoevierhtieh nuhtjedh naemhtie guktie dihte nænnoes evtiedimmiem eevtjie

14.1) 2025 åvtelen gaajhkesaarhts mearoedearjoedehtemem heerredidh jih tjarke giehpiedidh, joekoen laantebaseereme giehtelimmieste, aaj mearoedearjoedehteme jih luejhteme beapmoesaelhtijste

14.2) 2020 åvtelen ekosysteemide mearosne jih mearoegaedtien mietie nænnoeslaakan reeredh jih vaarjelidh olles stoerre skaara sjidth, gaskem jeatjah ekosysteemi vuastalimmiefaamoem nænnoestidh jih råajvarimmiejgumie nierhkedh juktie dejtie orresistie tseegkedh, guktie mearoeh maehtieh aejlies jih produktijve sjidtedh

14.3) Bööremeslaakan konsekvenside mearoesuvredehtiemistie gaertjiedidh jih gietedidh, gaskem jeatjah nænnoesåbpoe vitenskapeles laavenjstoen tjirrh gaajhkine daltesinie

14.4) 2020 åvtelen radtjoes råajvarimmieh sjiehtesjidh juktie guelievierhtide reguleeredh, tjöödtjestidh fer jijnje guelie göölesåvva, luhpehts, ov-reekteme jih ov-reguleereme göölemem jih eerjije göölemevuekieh tjöödtjestidh, jih vitenskapeles reeremesoejkesjigumie nierhkedh juktie guelievierhtide orresistie tseegkedh dan varke gåarede, unnemes dejtie daltesidie mah maehtieh dan nænnoes daltesem guelievierhtijste vedtedh goh gåarede guelieveahkaj biologeles sjierevæhtaj mietie

14.5) 2020 åvtelen unnemes 10 prosent mearoegaedtie- jih mearoedajvijste vaarjelidh, nasjonaale reaktan jih almetjereaktan mietie, jih dan bööremes vitenskapeles daajroen mietie mij gååvnese

14.6) 2020 åvtelen såemies göölemesubsidijh nyöjhkedh mestie bijjiekapasiteete jih bijjiegööleme sjædta, subsidijh nåhkehtidh mah luhpehts, ov-reekteme jih ov-reguleereme göölemem vedtieh, jih lissine baajedh årrodh orre seammaplieres subsidijh sjiehtesjidh, seamma tijnen goh byjhkesje akte maereles jih radtjoes sjiere jih joekehtahteme gietedimmiem evtiedimmielaantijste jih dejstie unnemes evtiedamme laantijste, byöroe akte sjiehtesjamme bielie årrodh Veartenen åsiestimmieorganisasjovnen rååresjimmijste göölemesubsidiji bijnre¹

14.7) 2030 åvtelen hoksedh doh ekonomeles aevhkieh nænnoes åtnoste mearoen vierhtijste, gaskem jeatjah nænnoes reeremen tjirrh göölemistie, akvakultuvreste jih turistejliemistie, enn vielie aevhkine sjidtieh dejtie smaave evtiedimmiesåålestaatide jih dejtie unnemes evtiedamme laantide.

¹ 1 Seamma tijnen goh daaletje rååresjimmieh krööhkeste Veartenen åsiestimmieorganisasjovnesne, Doha-latjkosne jih bæjhkoehimmieh ministeretjåanghkosne Hongkongesne

14.a) Vitenskapeles daajroem nænnoestidh, dotkemekapasiteetem tseegkedh jïh marijne teknologijem sertiestidh – jïh seamma tijjen krööhkestidh kriterijh jïh njoelkedassh Gaskestaateles oseanograafeles kommisjovne (Intergovernmental Oceanographic Commission) sertiestimmien bijre marijne teknologijeste – dejnie aajkojne tsiehkiem mearosne bueriedidh jïh marijne aarhtegellievoeten dâarjoem evtiedæmman lissiehtidh evtiedimmielaantine, joekoen smaave evtiedimmiesålestaatine jïh dejnie unnemes evtiedamme laantine.

14.b) Göölijidie mah smaaveskaalagööleminie giehtelieh, bahtsemem vedtedh marijne vierhtide jïh maarkedidie

14.c) Vaarjelimmiem jïh nænnoes åtnoem mearojste jïh mearoevierhtijste nænnoestidh viehkine almetjereaktam sjiehtesjidh guktie dihte lea tjaalasovveme EN:n mearoereaktakonvensjovnesne, mij lea reaktavåaroeminie vaarjelæmman jïh nænnoes åtnose mearojste jïh mearoevierhtijste, guktie tjåådtje tsiehkesne 158 EN-reethtesisnie «The Future We Want».

15. Ulmie: Nænnoes átnoem ekosysteemijste vaarjelidh, orresistie tseegkedh jih eevtjedh, nænnoes skåajjereeremem hoksedh, saadtergemaajehgeerjehtimmiem nånkehtidh, eatnemeerjemem tjöödtjestidh jih reverseeredh jih teehpemem aarhtegellievoeteste tjöödtjestidh

15.1) 2020 ávtelen nænnoes átnoem jaevrieseereme ekosysteemijste jih dienesijstie vaarjelidh jih dāvvodh mah daejtie ekosysteemide nuhtjeh, eatnemen nelnie jih sislaanten dajvine, joekoen skåajjine, lovves dajvine, vaerine jih gejhkie dajvine, åliedimmiej mietie gaskenasjonaale latjkojne

15.2) 2020 ávtelen sjiehtesjimmiem nænnoes reeremistie gaajhkesaarhts skåajjeste eevtjedh, skåajjetjoehpemem tjöödtjestidh, eerjeme skåajjh dāvvodh jih tjarke skåajjem orresistie tseegkedh jih orre skåajjem sjidtedehtedh veartenevijries daltesisnie

15.3) 2030 ávtelen saadtergemaajehgeerjehtimmiem nånkehtidh, eerjeme eatnemem jih jáartam beapmose dāvvodh, aaj laantedajvh mah leah baajnehtamme saadtergemaajehgeerjehtimmeste, gajhkoste jih dulveste, jih veartenen ávteste barkedh bieleden eerjeme eatnamistie

15.4) 2030 ávtelen ekosysteemh vaerine vaarjelidh, aaj biologeles gellievoete desnie, juktie dah buerebelaakan edtjeh nænnoes evtiedimmine viehkiehtidh

15.5) Dallatjinie jih vijries ráajvarimmiejgumie nierhkedh juktie eerjemem habitaatijste giehpiedidh, teehpemem biologeles gellievoeteste tjöödtjestidh jih 2020 ávtelen hávhtadihks aarhth vaarjelidh jih heerredidh olles dah jaemieh

15.6) Riektes jih seammavyörtegs juekemem aevhkijste eevtjedh mah leah átnoen býire gen-vierhtijste, jih maereles baahtsemem dagkerh vierhtide eevtjedh gaskenasjonaale siemesvoeten mietie.

15.7) Ráajvarimmiejgumie dallatjinie nierhkedh juktie luhpehts vuetjemem jih luhpehts ásiestimmiem vaarjeldihkie sjædtoe- jih kreekeaarhtigumie tjöödtjestidh, jih dovne faalenasse- jih gihtjemebieliem ásiestimmesne gïetedidh luhpehts dorjesigumie villes kreekijste

15.8) 2020 ávtelen ráajvarimmieh sjiehtesjidh olles ammes aarth sijse vaaltasuvvieh jih geerjehtamme sjidtieh juktie ammes aarhti baajnehtimmiem tjarke giehpiedidh eatneme- jih tjaetsiebaseereme ekosysteemide, jih aaj prioriteereme ammes aarhth gïehtjedidh jallh nånkehtidh

15.9) 2020 ávtelen aarvoem ekosysteemijste jih biologeles gellievoeteste sjiehtesjidh nasjonaale jih voenges soejkesjimmieproessine, strategijine giebiesvoetenånkehtæmman jih reeknehlåhkosne

15.a) Lissiehtimmiem finansijelle vierhtine tjarke mobiliseeredh gaajhkijste gaaltijjistie, juktie biologeles gellievoetem nænnoeslaakan vaarjelidh jïh nuhtedh

15.b) Stoerre vierhtieh gaajhkijste gaaltijjistie jïh gaajhkine daltesinie mobiliseeredh juktie nænnoes skåajjereeremem finansieeredh, jïh vierhkievierhtieh hoksedh mah leah sjehteles dagkeres reeremem evtiedimmielaantine eevtjedh, gaskem jeatjah vierhkievierhtieh juktie skåajjem vaarjelidh jïh orre skåajjem sjïdtedehedh.

15.c) Veartenevijries dâarjoem râajvarimmide lissiehtidh juktie luhpehts vuetjemem jïh luhpehts âesiestimmiem vaarjeldihkie aarhtigujmie nâhkehtidh, gaskem jeatjah voenges seabradahki maahtoem nænnoestidh doh gaavnoes nuepieh nuhtjedh juktie nænnoes jieledevâaromem tjâadtjoehtidh.

16. Ulmie: Raeffies jÏh feerhmeles seabradahkh eevtjedh juktie nænnoes evtiedimmiem hoksedh, jÏh gaajhkesh dovnesh reaktavaarjelimmiem utnieh, jÏh institusjovnh tseegkedh mah hijvenlaakan juhtieh, diëdtem vaeltieh jÏh leah feerhmeles gaajhkine daltesinie

16.1) Gaajhkesaarhts vëdtsoehvoeth jÏh jaememevoetem tjarke giehpiedidh mij lea vïedteldihkie vëdtsoesvoetese abpe veartenisnie

16.2) Daaresjimmiem, nuhtemem, almetjeåesiestimmiem jÏh gaajhke saarhts vëdtsoehvoeth ijh torturtem maanaj vööste tjöödtjestidh

16.3) Reaktastaatem nasjonaale jÏh gaskenasjonaale eevtjedh, jÏh hoksedh gaajhkesh dovnesh seamma laaki mietie gïetesuvvieh, reaktajearsoesvoetem jÏh reaktavaarjelimmiem utnieh

16.4) 2030 åvtelen tjarke giehpiedimmiem luhpehts finanse- jÏh vaekniestraejmijste åadtjodh, aelhkebe darjodh eekh goeredh jÏh bäästede seedtedh, jÏh gaajhkesaarhts organiseereme meadtoeh nåhkehtidh

16.5) Korrupsjovnem jÏh gaajhkesaarhts måvhtah tjarke giehpiedidh

16.6) Radtjoes jÏh ræhpas institusjovnh gaajhkine daltesinie evtiedidh mah diëdtem vaeltieh

16.7) Bealjijes, feerhmeles jÏh representatijve sjæysjalimmieprossesh hoksedh gusnie gaajhkesh åadtjoeh meatan årrodh gaajhkine daltesinie

16.8) Vijriedidh jÏh nænnoestidh evtiedimmielaanth åadtjoeh meatan årrodh institusjovnine veartenevijries stuvremasse

16.9) 2030 åvtelen juridihkeles identiteetem gaajhkesidie hoksedh, gaskem jeatjah rekadimmieregistreeremen tjïrrh

16.10) Baahtsemem bïevnesidie hoksedh gaajhkesidie vihkeles frijjevoeth vaarjelidh, nasjonaale laaki jÏh gaskenasjonaale latjkoej mietie

16.a) Sjøhteheke nasjonaale institusjovnh nænnoestidh, gaskem jeatjah gaskenasjonaale laavenjostoen tjïrrh, dejnie aajkojne kapasiteetem bigkedh gaajhkine daltesinie, joekoen evtiedimmielaantine, juktie vëdtsoesvoetem heerredidh jÏh terrorismem jÏh meadtoem nåhkehtidh

16.b) Ij-sïerreden laakh jÏh politihkem akten nænnoes evtiedimmien gaavhtan eevtjedh jÏh tjåadtjoehtidh

17. Ulmie: Vierhkievierhtieh nænnoestidh mah leah daerpies barkoem tjirrehtidh, jih veartenevijries guejmievoeth orrestidh nænnoes evtiedimmien gaavhtan

Finanse

17.1) Nasjonaale vierhtieh nænnoestidh jih mobiliseerredh, gaskem jeatjah gaskenasjonaale däärjoen tjirrh evtiedimmielaantide, dejnie aajkojne laanti nuepiem bueriedidh skaehtieh jih jeatjah lijkiemaaksoeh kriebpesjidh.

17.2) Giehtjedidh doh evtiedamme laanth ellieslaakan sijen byögkeles viehkieåeliedimmieh evtiedimmielaanti åvteste tjirrehtieh (ODA), gaskem jeatjah jeenjesh dejstie leah jijtjemse åliedamme 0,7 prosent ODA/BNI:ste evtiedimmielaantide vedtedh jih 0,15-0,20 prosent ODA/BNI:ste vedtedh dejtie unnemes evtiedamme laantide; ODA-vedtijh haastasuvvieh vuarjasjidh unnemes 0,20 prosent ODA/BNI:ste däärjojne vedtedh dejtie unnemes evtiedamme laantide.

17.3) Jienebh beetnehvierhtieh evtiedimmielaantide mobiliseerredh jieniebistie gaaltijjstie.

17.4) Evtiedimmielaanth viehkiehtidh guhkiebasse jih nænnoes laajkoetsiehkieh åadtjodh akten iktedamme politihken tjirrh juktie laajkoefinansieeremem, laajkoegiehpiedimmien jallh jeatjah laajkoestruktuvremem eevtjedh, jih doh giefilesommes jih jeenjemes laajkoelevles laanti ålkoelaantelaajkoem gietedidh naemhtie guktie dihte neavroem giehpede mij lea laajkoen gaavhtan.

17.5) Öörnegh nænnoestidh jih tjirrehtidh mah skåårvemen eevtjeh dejtie unnemes evtiedamme laantide.

Teknologije

17.6) Noerhte-åarjel-laavenjostoem, åarjel-åarjel-laavenjostoem jih triangulæære-laavenjostoem bueriedidh jih nænnoestidh regijonaale jih gaskenasjonaale vitenskapen, teknologijen jih innovasjovnen bijre, jih daajroejuekemem bueriedidh dej eaktoej bijre mej bijre seamadamme, gaskem jeatjah viehkine daaletje öörnegh buerebelaakan iktedidh, joekoen EN-daltesisnie, jih akten veartenevijries mekanismen tjirrh juktie teknologijem åehpies darjodh.

17.7) Evtiedimmien, sertiestimmiem, geerjehtimmien jih biëvнемem eevtjedh byjresevietsesles teknologijeste evtiedimmielaantide hijven eaktoej mietie, gaskem jeatjah ij-maarkedeligke eaktojne jallh eaktojne mah jeatjahlaakan leah buerebe goh jeatjah laanth åadtjoeh, latjkoej mietie gaskemsh

17.8) Teknologijebaanghkinge jiih öörneginie kapasiteetseegkemasse nierhkedh vitenskapen, teknologijen jiih innovasjonnen sisnjelen dejtie unnemes evtiedamme laantide 2017 åvtelen, jiih åtuoem lissiehtidh teknologijeste mij nuepieh vadta, joekoen bievnese- jiih gaskesadtemeteknologije.

Kapasiteetseegkeme

17.9) Gaskenasjonaale daarjoem lissiehtidh juktie radtjoes jiih ulmien vöoste kapasiteetseegkemem evtiedimmielaantine tjirrehtidh, jiih dan tjirrh nasjonaale tjirrehtimmiesoejkesjh gaajhkide nænnoesvoeteulmide daarjodh, gaskem jeatjah noerhte- aarjel-laavenjostoen, aarjel-aarjel-laavenjostoen jiih golmeguejmielaavenjostoen tjirrh.

Åesiestimmie

17.10) Siejhme, njoelkedassebaseereme, ræhpas, ij-sierreden jñh seammavyörtegs multilateraale åesiestimmiesysteemem eevtjedh Veartenen åesiestimmieorganisasjovnen nuelesne, gaskem jeatjah rãåresjimide illedh organisasjovnen Doha-öörnegen nuelesne

17.11) Evtiedimmielaanti eksportem tjarke lissiehtidh, joekoen dejnie aajkojne dej unnemes evtiedamme laanti lãhkoem veartenen eksporteste guektiengierth dan stoerre darjodh åvtelen 2020

17.12) Vihties tñjemieriej åvtelen dejtie unnemes evtiedamme laantide ihkuve lijkiemaaksohts jñh veahkafrije maarkedebahtsemem vedtedh, sjæysjalimmiej mietie Veartenen åesiestimmieorganisasjovnesne, gaskem jeatjah hoksedh preferaansenjoelkedassh importevaarojde dejstie unnemes evtiedamme laantijste Leah tñjölkehke jñh aelhkie, guktie dah viehkiehtieh maarkedebahtsemem aelhkebe darjodh

Strukturelle gyhtjelassh

Politihkeles jñh institusjonelle siemesvoete

17.13) Stabilitetem veartenen makroekonomijesne nænnoestidh, gaskem jeatjah politihkeles iktedimmiem jñh siemesvoeten tñjrrh

17.14) Vielie siemesvoetem jñh ellies politihkem nænnoes evtiedimmien bñjre åadtjodh

17.15) Fiereguhten laanten dahkoenuepieh jñh åvtehkevoetem seahkaridh juktie jñjtse politihkem tseegkedh jñh tñjrriehtidh giefiesvoetenåhkehtimmien jñh nænnoes evtiedimmien bñjre.

Guejmievoete jienebi iedtjeladtji gaskem.

17.16) Veartenevijries guejmievoetem nænnoes evtiedimmien bñjre nænnoestidh jñh dam guejmievoetine jienebi iedtjeladtji gaskem dãarjoehtidh mah maehtieh daajroem, maahtoem, teknologijem jñh finansielle vierhtieh mobiliseeredh jñh juekedh, juktie viehkiehtidh gaajhkh laanth, joekoen evtiedimmielaanth, nænnoesvoeteulmide jeksieh.

17.17) Guejmievoeth skreejrehtidh jñh eevtjedh mah hijvenlaakan juhtieh byögkelesvoetesne, byögkelesvoeten jñh privaate gaskem jñh sivijle seabradahkesne mah guejmievoeti dãåjrehtimmieh jñh vierhtiestrategijh vãaroeminie utnieh.

Daata, vaaksjome jñh diædte

17.18) 2020 åvtelen dãarjoem kapasiteetebigkemasse evtiedimmielaantine lissiehtidh, aaj dejnie unnemes evtiedamme laantine jñh smaave evtiedimmiesåålestaatine, juktie

tjarke bahtsemem bueriedidh jaahkods jñh sjohteheke daatide jolle kvaliteeteste, mah Leah joekedamme baalhkan, tjoelen, aalteren, naeliem, etnisiteeten, migrasjovnestatusen, funksjovnemaahoen, geograafeles sijjien jñh jeatjah nasjonaale sjehteles damtsvæhtaj mietie

17.19) 2030 åvtelen daaletje skraejrieh vâaroeminie utnedh juktie möölemevuekieh nænnoes evtiedimmien bñjre evtiedidh mah bruttonasjonaaleprodukttem lissiehtieh, jñh kapasiteetebigkemem statistihkesuerkesne evtiedimmielaantine dâarjoehtidh

Gaajhkh guvvieh: FN-sambandet/Eivind Oskarson

